

عرفه

روز عرفه روز دعا و نیایش است و اگر چه روزه آن روز مستحب است، لیکن اگر روزه گرفتن آن روز موجب ضعف شود، آن گونه که انسان نتواند دعا‌های این روز را بخواند، خواندن دعا بر روزه گرفتن مقدم است. (بحار، ۱۲۳/۹۴ - ۱۲۴)

نقش نیایش در وصول به رحمت بیکران الهی، با بیان امام صادق (ع) که فرمود: «الدُّعَاءُ كَهْفُ الْإِجَابَةِ كَمَا أَنَّ السَّحَابَ كَهْفُ الْمَطَرِ» (کافی، ۴۷۱/۲) به خوبی روشن است. طبق این بیان نورانی همان طور که ابر، قرارگاه باران است، دعا نیز قرارگاه اجابت است. به بیان دیگر، اجابت در درون دعاست، همانطور که باران در نهاد ابر تعبیه شده است، بنابراین، چنانچه کسی با حسن ظن و خالصانه و عارفانه و به نحو عام دعا کند، خدا هم اجابت خواهد کرد. بخش مهمی از پیروزی انبیای بزرگ (ع) نیز به برکت دعا بوده است؛ زیرا تظاهرات و عملیات، بخش «جسمانی» پیروزی را تشکیل می‌دهد ولی دعا و نیایش «روح» ظفر است؛ چنانکه امام علی بن موسی الرضا (ع) همواره به اطرافیان خویش می‌فرمود: بر شما باد به سلاح پیامبران: «علیکم بسلاح الأنبياء» آنگاه در پاسخ اینکه سلاح آنان چه بود؟ می‌فرمود: دعا. (کافی، ۴۷۱/۲)

دعا تنها چیزی است که خدا آن را به انسان تملیک کرده است. انسان جز دعا و تضرع در پیشگاه خداوند مالک چیزی نیست: «یا سریع الرضا اغفر لمن لا یملک إلّا الدُّعَاءُ» (مفاتیح الجنان، دعای کمیل) از این رو در برابر دشمن درون، سلاحی جز ناله ندارد: «و سلاحه البكاء» (مفاتیح الجنان، دعای کمیل) دشمن بیرون را می‌توان با سلاح سبک و سنگین از پا درآورد ولی شیطان و دشمن سرسخت درون را تنها با اشک در برابر خدا می‌توان رام کرد. بنابراین، کسی که اهل ناله نیست، مسلح نیست و اگر کسی مسلح نباشد پیروز نخواهد شد؛ زیرا انسان تا زمانی که خود را می‌بیند، خدا را نمی‌بیند و به درگاه او تضرع و اظهار عجز نمی‌کند، وقتی نالد در نبرد با اهریمن درون و بیرون شکست می‌خورد.

گرچه همه حالات زندگی برای نیایش مناسب است ولی دوران پربار حج و حضور در مواقع آن، شکوه بیشتری برای دعا و تأثیر فراوانتری برای نیایش به درگاه پروردگار جهان دارد و چون دعا از ضمیر صاف، مورد قبول است و احرام و آهنگ کعبه ازاد و پاک، در تصفیة ضمیر تأثیر به سزایی دارد، نیایش در حج و دعا در مواقع آن بهترین اثرها را به همراه خواهد داشت. از این رو برای هر برنامه از مناسک حج. دستور ویژه‌ای در مورد نیایش داده شده است و عمده آن دعای عرفه در صحرای عرفات و همراه توده مردم گرد آمده از سراسر جهان و عشاق مشعر و مشتاقان کوی مناست.

روایات فراوانی درباره اعمال روز عرفه و هنگام وقوف در عرفات، به ویژه کیفیت دعا در آن موقف نقل شده که بخشی از آنها در خصوص دعاهاى آن روز، مانند دعای عرفه امام حسین و دعای امام سجّاد(ع) است و بخشی نیز در اهتمام و ترغیب به دعا کردن به دیگران است، به گونه‌ای که برخی شاگردان اهل بیت عصمت و طهارت(ع) همه هم خود را در آن سرزمین که دعاها در آن مستجاب است، صرف دعا برای غیر می‌کردند.

علی بن ابراهیم در این باره از پدرش نقل کرده که گفت: عبدالله بن جندب را در عرفات دیدم که زمانی طولانی دست به سوی آسمان بلند کرده، سیلاب اشک از گونه‌هایش بر زمین سرازیر بود، به گونه‌ای که من شخص دیگری را اینچنین در حال مناجات ندیدم. هنگامی که مردم از عرفات عازم مشعر بودند به او گفتم: کسی را بهتر از تو در حال نیایش ندیدم. عبدالله گفت: به خدا سوگند در آن حال فقط برادرانم را دعا می‌کردم؛ زیرا از امام کاظم(ع) شنیدم که فرمود: کسی که به دور از چشم برادر (ایمانی) اش در حق وی دعا کند از جانب عرش ندا داده می‌شود که صدهزا برابر آنچه برای او خواستی نصیب تو خواهد شد: «من دعا لأخيه بظهر الغيب نودي من العرش: ولك ماء ألف ضعف مثله». پس شایسته نبود که من صدهزار برابر دعای مستجاب را به خاطر یک دعا که برآورد شدنش معلوم نیست واگذارم. (کافی، ۵۰۸/۲ و ۴۶۵/۴) مشابه این نقل، درباره دیگر صحابه نیز روایت شده است. (کافی، ۴۶۵/۴ - ۴۶۶).

شب نهم از شب‌های متبرک و شب مناجات با قاضی الحاجات است و توبه در آن شب مقبول و دعا در آن مستجاب است. عبادت در این شب، اجر صد و هفتاد سال عبادت را دارد. برای شب عرفه چند عمل وارد شده است:

- دعایی که با این عبارت آغاز می‌شود، خوانده شود اَللّهُمَّ يَا شَاهِدَ كُلِّ نَجْوَى وَ مَوْضِعَ كُلِّ شَكْوَى وَ عَالَمَ كُلِّ خَفِيَّةٍ وَ مُنْتَهَى كُلِّ حَاجَةٍ يَا مُبْتَدِئاً که روایت شده هر کس آن را در شب عرفه یا در شب‌های جمعه بخواند خداوند او را بیامرزد.
- به نقل کفعمی تسبیحات عشر را که در اعمال روز عرفه آمده است را هزار مرتبه خوانده شود.
- دعاء اللّهُمَّ مَنْ تَعَبَّأ وَ تَهَيَّأ را که در روز عرفه و شب و روز جمعه نیز وارد است، خوانده شود.
- زیارت امام حسین علیه السلام.

اعمال روز عرفه

روز نهم روز عرفه و از اعیاد عظیمه است اگرچه به اسم عید نامیده نشده است. عرفه روزی است که حق تعالی بندگان خویش را به عبادت و طاعت خود فرا خوانده و سفره های جُود و احسان خود را برای ایشان گسترانیده و شیطان در این روز خوار و حقیرتر و رانده تر و خشناک ترین اوقات خواهد داشت و روایت شده که حضرت امام زین العابدین علیه السلام در روز عرفه صدای سائلی را شنید که از مردم تقاضای کمک می نمود. امام به او فرمود: وای بر تو آیا در این روز از غیر خدا تقاضا می کنی؟ حال آن که در این روز امید می رود که بچه های در شکم هم از فضل خدا بی نصیب نمانند و سعید شوند.

برای این روز اعمالی ذکر شده است:

- غسل که مستحب است قبل از زوال انجام شود.
 - زیارت امام حسین علیه السلام ،
- که از هزار حج و هزار عمره و هزار جهاد بالاتر است و احادیث، در کثرت فضیلت زیارت آن حضرت در این روز متواتر است و اگر کسی توفیق یابد که در این روز در تحت قُبّه مقدّسه آن حضرت باشد ثوابش کمتر از کسی که در عرفات است نیست.
- بعد از نماز عصر پیش از آن که مشغول به خواندن دعاها ی عرفه شود در زیر آسمان دو رکعت نماز بجا آورد و نزد حق تعالی به گناهان خود اعتراف و اقرار کند تا به ثواب عرفات رستگار شود و گناهانش آمرزیده گردد. پس چون وقت زوال شد زیر آسمان رُود و نماز ظهر و عصر را با رکوع و سجود نیکو به عمل آورد و چون فارغ شود دو رکعت نماز اقامه کند. در رکعت اوّل بعد از حمد، توحید و در دوم بعد از حمد، قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ خوانده شود. و بعد از آن چهار رکعت نماز گزارد که در هر رکعت بعد از حمد، توحید پنجاه مرتبه بخواند. که این نماز، همان نماز حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام است.
 - شیخ کفعمی در مصباح فرموده مستحب است روزه روز عرفه برای کسی که ضعف پیدا نکند و مانع دعا خواندن او نشود.
 - مستحب است غسل پیش از زوال و زیارت امام حسین علیه السلام در روز و شب عرفه.
 - تسبیحات حضرت رسول صّلٰی اللّٰهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ در روز عرفه

که در ذیل می‌آید:

سُبْحَانَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ عَرْشُهُ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْأَرْضِ حُكْمُهُ

منزه است خدایی که در آسمان است عرش او منزه است خدایی که در زمین است فرمان و حکمش

سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْقُبُورِ قَضَاؤُهُ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْبَحْرِ سَبِيلُهُ

منزه است خدایی که در گورها قضا و فرمانش جاری است منزه است خدایی که در دریا راه دارد

سُبْحَانَ الَّذِي فِي النَّارِ سُلْطَانُهُ سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْجَنَّةِ رَحْمَتُهُ

منزه است خدایی که در آتش دوزخ سلطنتش موجود است منزه است خدایی که در بهشت رحمت او است

سُبْحَانَ الَّذِي فِي الْقِيَمَةِ عَدْلُهُ سُبْحَانَ الَّذِي رَفَعَ السَّمَاءَ سُبْحَانَ

منزه است خدایی که در قیامت عدل و دادش برپا است منزه است خدایی که آسمان را بالا برد منزه است خدایی

الَّذِي بَسَطَ الْأَرْضَ سُبْحَانَ الَّذِي لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَا مِنْهُ إِلَّا إِلَيْهِ پس

که زمین را گسترد منزه است خدایی که ملجا و پناهی از او نیست جز بسوی خودش * *

بِگُو سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ صد مرتبه و بخوان

منزه است خدا و حمد از آن خدا است و معبودی جز خدا نیست و خدا بزرگتر از توصیف است.

- سوره توحید صد مرتبه و آیه الکرسی صد مرتبه و صلوات بر محمد و آل محمد صد مرتبه خوانده شود و دعای ذیل خوانده شود:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَ لَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَ يُمِيتُ

معبودی جز خدا نیست یگانه ای که شریک ندارد پادشاهی خاص او است و از آن او است حمد زنده کند و بمیراند

وَيَمِيتُ وَيُحْيِي وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

و بمیراند و زنده کند و او است زنده ای که نمیرد هر چه خیر است بدست او است و او بر هر چیز توانا است.

ده مرتبه اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ

آمرزش خواهم از خدایی که معبود بحقّی جز او نیست که زنده و پاینده است و بسویش توبه کنم

ده مرتبه یا اللَّهُ ده مرتبه یا رَحْمَنُ ده مرتبه یا رَحِيمُ ده مرتبه یا بَدِيعُ

ای خدا * ای بخشاینده * ای مهربان * ای پدیدآورنده

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ده مرتبه یا حَيُّ یا قَيُّومُ ده

آسمانها و زمین ای صاحب جلالت و بزرگواری * ای زنده و ای پاینده *

مرتبه یا حَنَّانُ یا مَنَّانُ ده مرتبه یا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ ده مرتبه امین ده مرتبه

ای پر عطا ای پر نعمت * ای که معبودی جز تو نیست * اجابت کن *

ذکر صلوات از حضرت صادق علیه السلام

اَللّهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ یا مَنْ هُوَ اَقْرَبُ اِلَیَّ مِنْ حَبْلِ الْوَرْدِ یا

خدایا از تو خواهم ای کسی که او نزدیکتر است به من از رگ گردن ای

مَنْ یَحُولُ بَیْنَ الْمَرءِ وَ قَلْبِهِ یا مَنْ هُوَ بِالْمَنْظَرِ الْاَعْلٰی وَبِالْاَفْقِ

که حائل شود میان انسان و دلش ای که او در دیدگاه اعلی است و در افق

الْمُبِیْنِ یا مَنْ هُوَ الرَّحْمَنُ عَلٰی الْعَرْشِ اسْتَوٰی یا مَنْ لَیْسَ کَمِثْلِهِ

آشکاری است ای که او بخشاینده است و بر عرش استیلا دارد ای که نیست مانندش

شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

چیزی و او شنوا و بینا است از تو خواهم که درود فرستی بر محمد و آل محمد.

و بخواه حاجت خود را که برآورده خواهد شد انشاءالله تعالی پس بخوان این صلوات را که از حضرت صادق علیه السلام منقول است که هر که بخواند مسرور کند محمد و آل محمد را در صلوات بر ایشان بگوید :

اَللّٰهُمَّ يَا اَجْوَدَ مَنْ اَعْطٰى وَيَا خَيْرَ

خدایا ای بخشنده ترین عطابخشان و ای بهترین

مَنْ سُئِلَ وَيَا اَرْحَمَ مَنْ اسْتُرْحِمَ اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي

درخواست شدگان و ای مهربانترین کسی که از او مهربانی جویند خدایا درود فرست بر محمد و آلش در

الْاَوَّلِينَ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْاٰخِرِينَ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ

زمره پیشینیان و درود فرست بر محمد و آلش در زمره پسینیان و درود فرست بر محمد

وَآلِهِ فِي الْمَلَاِ الْاَوَّلِیِّ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْمُرْسَلِیْنَ

و آلش در ساکنین عالم بالا و درود فرست بر محمد و آلش در زمره مرسلین

اَللّٰهُمَّ اَعْطِ مُحَمَّدًا وَّآلَهُ الْوَسِيْلَةَ وَالْفَضِيْلَةَ وَالشَّرَفَ وَالرُّفْعَةَ

خدایا عطا کن به محمد و آلش مقام وسیله و فضیلت و شرف و رفعت

وَالدَّرَجَةَ الْكَبِيْرَةَ اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ

و درجه بلند خدایا من ایمان آوردم به محمد صلی الله علیه و آلہ

وَلَمْ اَرَهُ فَلَاحَرَمْنِیْ فِی الْقِيَمَةِ رُؤْيَتُهُ وَاَرْزُقْنِیْ صُحْبَتَهُ وَتَوَفَّنِیْ

با اینکه او را ندیده ام پس در روز قیامت از دیدارش محروم مفرما و مصاحبت و همنشینی او را روزیم فرما

عَلَى مِلَّتِهِ وَأَسْقِنِي مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَباً رَوِيّاً سَائِغاً هَنِيئاً لَا أَظْمَأُ

و بر کیش او بمیرانم و بنوشانم از حوض او (حوض کوثر) نوشاندنی سیراب و جانبخش و گوارا که

بَعْدَهُ أَبَداً أَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ اَللّهُمَّ اِنِّیْ اٰمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّی

پس از آن هرگز تشنه نشوم که براستی تو بر هرچیز توانایی خدایا من ایمان آورده ام به محمد صلی

اَللّهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اَرَهٗ فَعَرَّی فَنِّیْ فِی الْجَنَّةِ وَجْهَهُ اَللّهُمَّ بَلِّغْ مُحَمَّدًا

الله علیه و آله و او را ندیده ام پس در بهشت رویش را به من نشان ده خدایا برسان به محمد

صَلَّی اَللّهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ مِنْیْ تَحِیَّۃً کَثِیْرَةً وَ سَلَامًا.

صلی الله علیه و آله از جانب من تحیتی بسیار و سلامی.

• دعای ام داود خوانده شود.

• این تسبیح را که ثواب آن بسیار است گفته شود:

سُبْحَانَ اَللّهِ قَبْلَ كُلِّ اَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اَللّهِ بَعْدَ كُلِّ اَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اَللّهِ مَعَ كُلِّ اَحَدٍ وَ سُبْحَانَ

منزه باد خدا پیش از هر کس و منزه باد خدا پس از هر کس و منزه باد خدا با هر کس و منزه باد

اَللّهِ یَبْقَى رَبُّنَا وَ یَفْنِیْ كُلُّ اَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اَللّهِ تَسْبِیْحًا یَفْضُلُ تَسْبِیْحَ

خدا که باقی ماند پروردگار ما و فانی شود هر کس و منزه باد خدا تنزیهی که فزونی گیرد بر تسبیح

اَلْمُسَبِّحِیْنَ فَضْلاً کَثِیْراً قَبْلَ كُلِّ اَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اَللّهِ تَسْبِیْحًا یَفْضُلُ

تسبیح گویان فزونی بسیاری پیش از هر کس و منزه باد خدا تنزیهی که فزونی گیرد بر

تَسْبِیْحِ اَلْمُسَبِّحِیْنَ فَضْلاً کَثِیْراً بَعْدَ كُلِّ اَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اَللّهِ تَسْبِیْحًا

تسبیح تسبیح گویان فزونی بسیاری پس از هر کس و منزه باد خدا تنزیهی که

يَفْضُلُ تَسْبِيحَ الْمُسَبِّحِينَ فَضْلاً كَثِيراً مَعَ كُلِّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحاً يَفْضُلُ تَسْبِيحَ الْمُسَبِّحِينَ

فزونی گیرد بر تسبیح تسبیح گویان فزونی بسیار با هر کس ، و منزّه باد خدا تنزیهی که فزونی گیرد بر تسبیح تسبیح گویان

فَضْلاً كَثِيراً لِرَبِّنا الْباقى وَيَقْنى كُلُّ أَحَدٍ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحاً لَا يُحْصى وَلَا يُدرى وَلَا يُنسى وَلَا

برتری بسیاری برای پروردگار ما که باقی ماند و جز او فانی شود هر کس و منزّه باد خدا تنزیهی که به شماره در نیاید و دانسته نشود و فراموش نگردد و

يَبلى وَلَا يَقْنى وَلَيْسَ لَهُ مُنتهى وَ سُبْحَانَ اللَّهِ تَسْبِيحاً يَدُومُ

کهنه نشود و فنا نپذیرد و انتهایى برایش نباشد و منزّه باد خدا تنزیهی که دوام داشته باشد

بِدَوامِهِ وَيَبْقى بِبَقائِهِ فى سِنى الْعالَمينَ وَ شُهُورِ الدُّهورِ وَأَيّامِ

به دوام او و باقی ماند به بقای او در طول سالهای این جهان و سایر جهانیان و ماههای این روزگار و هر روزگار و روزهای

الدُّنيا وَ ساعاتِ اللَّيْلِ وَالنَّهارِ وَ سُبْحَانَ اللَّهِ أَبَدَ الْأَبَدِ وَمَعَ الْأَبَدِ مِمّا

دنیا و ساعات شب و روز و منزّه باد خدا تا جاویدان است جاوید و همراه با جاوید بدانسان که

لَا يُحْصىهِ الْعَدَدُ وَلَا يُفْنِيهِ الْأَمَدُ وَلَا يَقْطَعُهُ الْأَبَدُ وَ تَبَارَكَ اللَّهُ

شماره اش نتوان کرد و زمان و مدت آنرا به فنا نکشاند و قطعش نکند ((هرگز)) و بزرگ است خدا

أَحْسَنُ الْخالِقينَ پس بگو: وَالْحَمْدُ لِلَّهِ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ بَعْدَ كُلِّ

بهترین آفریدگان * و ستایش خاص خدا است پیش از هر کس و ستایش از آن او است پس از هر

أَحَدٍ تا آخر دعا لکن بجای هر سُبْحَانَ اللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بگو و چون به أَحْسَنُ

کس * منزّه است خدا و ستایش خاص خداست * بهترین

الْخَالِقِينَ رَسِيدِي بگو: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ تا به آخر بجای سُبْحَانَ اللَّهِ

آفریدگان * معبودی نیست جز خدا پیش از هر کس * منزّه است خدا

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ می گوئی و بعد از آن بگو: وَاللَّهُ أَكْبَرُ قَبْلَ كُلِّ أَحَدٍ تا به آخر که بجای

جز او خدایی نیست * و خدا بزرگتر است از توصیف پیش از هر کس *

سُبْحَانَ اللَّهِ اللَّهُ أَكْبَرُ می گوئی پس می خوانی دعای: اللَّهُمَّ مَنْ تَعَبَّأَ وَتَهَيَّأَ را که

منزه است خدا و خدا بزرگتر است از توصیف

• دعای امام حسین علیه السلام در روز عرفة خوانده شود.

• در آخر روز عرفة این دعا خوانده شود:

يَا رَبِّ اِنَّ ذُنُوبِي لَا تَضُرُّكَ وَاَنْ مَغْفِرَتَكَ لِي لَا تَنْقُصُكَ فَاعْظِنِي مَا لَا

پروردگارا همانا گناهان من زیانی به تو نرزد و محققاً آمرزش تو از من نقصانی به تو نرساند پس عطا کن به من

يَنْقُصُكَ وَاغْفِرْ لِي مَا لَا يَضُرُّكَ وَايْضًا بَخَوَان: اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنِي خَيْرَ مَا

آنچه را نقصانت نرساند و بیاמרز برایم آنچه را زیانت نرزد * خدایا محروم مکن از آن خیری که

عِنْدَكَ لِشَرِّ مَا عِنْدِي فَاِنْ اَنْتَ لَمْ تَرْحَمْنِي بِتَعَبِي وَنَصَبِي فَلَا

نزد تو است بخاطر آن شری که در پیش من است پس اگر تو به رنج و خستگیم رحم نمی کنی پس

تَحْرِمْنِي اَجْرَ الْمُصَابِ عَلَي مُصِيبَتِهِ

محروم مدار از پاداش مصیبت دیده ای بر مصیبتش .

• دعای مشلول خوانده شود.

اداره آموزش عقیدتی سازمان جهادکشاورزی استان فارس